

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

Περὶ ἐγγείου φορολογίας ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Σ. Σωτηροπούλου ἐν Ἀθήναις 1861 καὶ περὶ καταργήσεως τῶν τελωνείων τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Α. Εὐμορφοπούλου, ἐν Ἐρμουπόλει 1863.
 — *Περὶ κράσεως τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ Εὐαγγέλου Ἐμμανουήλ.* — *Περὶ πολιτογραφίας ὑπὸ Καβούρ.* — *Περὶ παιδείας ὑπὸ Σταθάκη.* — *Περὶ συντάγματος ὑπὸ Δ. Κυριακοῦ.*

Ἵπάρχουσι κοινωνικά τινα ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων καθ' οἷόν δὴ ποτε χρόνον καὶ ἂν πραγματευθῇ τις, πάντοτε εἶναι ἔγκαιρος. Ὅσα δὲ καὶ ἂν γράψῃ τις πρὸς λύσιν ἢ διαφώτισιν αὐτῶν καὶ ὥς ὀλίγα ἐνδέχεται νὰ ἐκληφθῶσι, καὶ ὥς πολλά· ὥς ὀλίγα μὲν, διότι ὅσα καὶ ἂν γράψῃ τις π. χ. περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ γεωργία καὶ ν' ἀναπτυχθῶσιν οἱ λοιποὶ πάντῃ ἀνεχμετάλλευτοι καὶ νεκροὶ μένοντες πόροι τοῦ Κράτους εἶναι ὀλίγα, παραβαλλόμενα πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῶν ζητημάτων· ὥς πολλά δὲ ἐνδέχεται νὰ θεωρηθῶσι, διότι πρὸς κατάληψιν τῶν ἐκ φύσεως σπουδαίων ζητημάτων συνήθως δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ γράψῃ τις πολλά.

Ἵπὸ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐμπνεόμενοι οὐδόλως διστάζομεν νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἀναλύσεως δύο μικρῶν μὲν ἀλλὰ σπουδαιοτάτων φυλλαδίων, κατὰ προγενεστέραν ἐποχὴν ἐκδοθέντων. Τὸ ἐν τούτων πραγματεύεται τὸ σπουδαιότατον τῶν ἐν Ἑλλάδι ζητημάτων, τὴν ἐγγεῖον φορολογίαν. Γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ἐν Ἑλλάδι καὶ σήμερον ἔτι δυστυχῶς ὑπάρχει ἐν πλήρει ἰσχύει ὁ δεκατισμός. Παραξενεύονται δὲ ἴσως τινές, ὅταν ἀκούωσιν, ὅτι χωρὶς νὰ καταργηθῇ ὁ δεκατισμός, δὲν εἶναι δυνατόν οὐχὶ νὰ εὐδοκιμησῇ, ἀλλ' οὕτε νὰ ὑπάρξῃ γεωργία ἐν Ἑλλάδι. Καὶ πῶς λέγουσιν οὗτοι «πρέπει γ' ἀρῆσαμεν ἀφορολόγητον τὴν γεωργίαν; καὶ εἶναι ἄρα γε πολὺ τὸ νὰ φορολογηθῇ ὁ γεωργὸς κατὰ τὸ ἐν δέκατον ἐπὶ τῶν προϊόντων του;»

Μετὰ πολλῆς δὲ ἀγχινοίας καὶ μετὰ μαθηματικῶν ἀποδείξεων ὁ εὐσυνήδειτος συγγραφεὺς, ὁ δέκα πέντε ἔτη χρηματίσας οἰκονομικὸς ὑπάλληλος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, καταδεικνύει, ὅτι λαμ-

βάνοντος τὸ ἐν δέκατον τοῦ δημοσίου ἐκ τοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος, ἀπορροφᾷ διὰ τῆς τοιαύτης φορολογίας κυρίως οὐχὶ τὸ ἐν δέκατον τῶν προϊόντων τοῦ γεωργοῦ, ἀλλ' αὐτὸν τοῦτον τὸν ἰδρωτὰ του, αὐτὸ τοῦτο τὸ διὰ τοῦ αἵματός του ποτιζόμενον εἰσόδημα, αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν του· διότι διὰ τὴν παραχθῇ ἐν Ἑλλάδι τὸ πενταπλάσιον τοῦ ἐνός ἐκ τῶν σιτηρῶν π. χ. ἀνάγκη πᾶσα ὁ γεωργός, καὶ σύμπατα ἡ οἰκογένειά του νὰ ἐργασθῶσιν ἀδιαλείπτως καὶ σχεδὸν νυχθημερὸν δι' ὅλου τοῦ ἔτους· ἐὰν δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἡργάζοντο τοσοῦτον, ὡς μισθωτοί, ἤθελον ἀπολαύσει τὸ διπλάσιον, τὸ τριπλάσιον ἢ ἴσως καὶ τὸ πενταπλάσιον τοῦ προσγινομένου αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐν τοῖς ἰδιοκτητοῖς αὐτῶν ἀγροῖς γεωργικῆς ἐργασίας των. Ὁ δεκατισμὸς λοιπὸν κατὰ τὸν συγγραφεὰ εἶναι τὸ ὀλεθριώτερον τῶν τῆς φορολογίας συστημάτων, καὶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ μεταβληθῇ ὅσον τάχιον. Ἐρευνῶν δ' ἔπειτα ὁ συγγραφεὺς τὸ διανεμητικὸν σύστημα, καταδεικνύει καὶ τούτου τὰς ἀτελείας εἴτε ὑπάρχοντος κτηματολογίου εἴτε μὴ ὑπάρχοντος τοιούτου· εὐρίσκεται δὲ εἰς τὴν ἀναπόφευκτον ἀνάγκην νὰ ὑποδείξῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον ὡς προτιμότερον τὸ σύστημα τῶν ἅπαξ γενομένων δηλώσεων τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος, τὸν μετσχηματισμὸν τῆς δηλώσεως ταύτης εἰς πάχιον φόρον καὶ τὴν εἰσπραξίν τῆς φορολογίας εἰς χρήματα ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ ταμείου· προτιμᾷ δὲ τὸ σύστημα τοῦτο ἐν ἐλλείψει ἄλλου τελειότερου φορολογικοῦ συστήματος. Ἀναιρῶν δὲ μετὰ πολλῆς εὐστοχίας ἐν πρὸς ἐν τὰ ἐπιχειρήματα τῶν δεκατιστῶν ὁ συγγραφεὺς καὶ συνηγορῶν περιπαθέστατα ὑπὲρ τῆς γεωργικῆς τάξεως, ἐπιφέρει τὰ ἑξῆς ἄξια πολλῆς μελέτης καὶ σκέψεως ἐκ μέρους τῶν κυβερνῶτων τοὺς λαούς.

« Ἀνοίξατε τοὺς ἀπολογισμοὺς τοῦ Κράτους καὶ θέλετε ἶδει, ὅτι ὁ φόρος τῶν ζώων, ὅστις ἐπιβαρύνει τὴν ἀσθενεστέραν καὶ ὑπτωχοτέραν τάξιν τοῦ λαοῦ, εἰσπράττεται σχεδὸν μέχρι λεπτοῦ, ἐνῷ ὁ φόρος τῶν οἰκοδομῶν, ὅστις ὀφείλεται ἀπὸ τοῦς πλουσιωτέροις κατοικοῦς τῶν πόλεων, ἀφίνει καθυστέρημα πένωτερον τῶν 50 τοῖς 0/0· εἶμαι δὲ εἰς θέσιν νὰ ἐξαιώσω ὅτι μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πολλοὶ τῶν δικηγόρων, ἱατρῶν καὶ φαρμακοποιῶν δὲν εἶχον πληρώσει ποτὲ φόρον ἐπιτηδεύματος καὶ ὅτε ἐλήφθη τὸ μέτρον νὰ ζητηθῶσι τὰ καθυστεροῦντα, ἐτόλμησάν τινες νὰ ἀνακόψωσι δικαστικῶς τὴν καταδίωξιν, διατεινόμενοι, ὅτι ἔπρεπεν ὡς πρὸς αὐτοὺς εἰς ἀχρησίαν τὸ περὶ ἐπιτηδευμάτων νόμος, ἀφοῦ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη δὲν ἐπλή-

ἤρωςαν· ἐὰν δὲ ἐξετασθῶσι μετὰ προσοχῆς τὰ καθυστερούμενα ἡπὸ φόρους ἀμπέλων, περιβολίων καὶ λοιπῶν εἰς χρήματα ἡποδιδόμενων φόρων, θέλει ἀποδειχθῇ, ὅτι τὰ πλεῖστα ὀφείλονται οὐχὶ ἀπὸ τῶν ἀδυνάτους γεωργῶν, ἀλλ' ἀπὸ ἡμᾶς τοῦς εἰς τὰς πόλεις κατοικοῦντας, οἱ ὅποιοι εὐρίσκομεν τὸν τρόπον νὰ ματαιιώνωμεν τὰ μέτρα τῆς καταδιώξεως καὶ οἱ ὅποιοι, ἐπιπολαίως κρίνοντες τοὺς ἀθλίους χωρικοὺς, δὲν δυσκολευόμεθα νὰ τοῖς ἀπορίδωμεν ιδιότητας καὶ ἐξεις, τὰς ὀψείας δὲν ἔχουν, φρονοῦντες ἴσως μὲ τοῦτο, ὅτι δικαιολογούμεθα διὰ τὴν ἀναλγησίαν, τὴν ὅποιαν δεικνύομεν εἰς τὰ παθήματα τῶν. Ἐνῷ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν καθυστεροῦν τὸν ἀσήμαντον φόρον τῆς οἰκοδομῆς ἢ τοῦ ἐπιτηδεύματος, πόσοι ἐκ τῶν χωρικῶν, ἀφοῦ ἐξώφλησαν τοὺς βαρεῖς καὶ ἐπαχθεῖς φόρους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐπιβαρύνονται καθ' ἐκάστην, δὲν πληρόνουσιν ἡδίκως καὶ φόρους εἰς εἰκονικὰ διπλότυπα ἢ ψευδῇ πρωτόκολλα ἀναθεωρήσεως στηριζομένους ; καὶ πόσοι ἄλλοι δὲν ἀποδίδουσι καὶ δευτέραν φορὰν τὸν φόρον, τὸν ὅποιον ἐξαπατηθέντες ἔδωκαν ἤδη εἰς τὸν ἐνοικιαστήν, τὸν ἀποθηκάριον ἢ τὸν εἰσπράκτορα καὶ δὲν ἔλαβον καθόλου ἢ ἔλαβον ἄτακτον ἀπόδειξιν ! Ἄς τακτοποιηθῇ ἡ φορολογία διὰ τῆς ἐπιβολῆς φόρων ἡμετρίων καὶ ὅσον ἔνεστι δικαίων, ἃς προσδιορισθῇ τὸ ποσὸν τοῦ φόρου, τὸν ὅποιον ὀφείλει νὰ πληρῶνῃ πᾶς φορολογούμενος, πᾶς κανονισθῶσιν αἱ προθεσμῖαι τῆς πληρωμῆς καὶ μὴ ἀμφιβάλλετε ποσῶς, ὅτι ὀλίγους, ὀλιγίστους γεωργοὺς θέλουσιν πύρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταδιώξωσιν οἱ εἰσπράκτορες τοῦ δημόσιου· εἰς πολλὰ χωρία καὶ δήμους εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλουσιν εὐρεθῇ φιλότιμοι Πάρεδροι καὶ Δήμαρχοι, οἱ ὅποιοι θέλουν συνάξει καὶ ἀποστέλλει πρὸ τῆς προθεσμίας εἰς τὸ ταχμεῖον ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν ὀφειλομένων ἀπὸ τὸ χωρίον ἢ τὸν δῆμόν των φόρων διὰ ν' ἀποφεύγωσιν ἐντελῶς τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ εἰσπράκτος, διότι εἰς τὰ χωρία ἡ παρουσία τῶν ὑργάνων τῆς εἰσπράξεως καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν καταδικωτικῶν ἡμέτρων συνεπάγονται, ἐκτὸς τῶν νομίμων συνεπειῶν, καὶ διαφόρους ἄλλας ζημίας καὶ καταθλίψεις. Μὴ σᾶς τραμάζῃ ὁ ὄγκος τῶν προηγούμενων καθυστερημάτων, διότι πολλὰ τούτων στηρίζονται εἰς εἰκονικὰ διπλότυπα, νοθευμένους καταλόγους καὶ παρατύπους ἀποδείξεις, ἐκ τῶν ὁποίων βρίθουσιν, ὡς ρεῖπεν ὁ ὑπουργὸς Κ. Κουμουνδοῦρος, τὰ γραφεῖα τῶν οἰκονομικῶν ἀρχῶν καὶ διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἐνοικιασταὶ καὶ οἱ εἰς-

»πράκτορες ἐκάλψαν καταχρήσεις, παριστάνοντες τοὺς γεωργοὺς ὡς ὀφειλέτας φόρων παρ' αὐτῶν ὀφειλομένων.»

«Ὡς τελευταίαν δυσκολίαν προτείνουσί τινες, ὅτι διὰ τῆς »καθιερώσεως παγίων φόρων μὴ σπνριζομένων εἰς τὴν ἐτήσιαν »παραγωγὴν, θέλουν εὐρίσκεισθαι εἰς δύσκολον θέσιν πτωχοὶ φορολογούμενοι, οἱ ὅποιοι ἔνεκα θανάτου τῶν ἀροτῆρων βοῶν »των, ἀσθενείας σωματικῆς ἢ ἄλλων παρομοίων συνθεσθηκότων »δὲν ἤθελον δυνηθῆναι κάμωσιν οὐδεμίαν καλλιέργειαν, καὶ »ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἔνεκα πλημύρας, ἐμπρησμοῦ, ἀνομβρίας καὶ »ἄλλων ἐκτάκτων περιστάσεων ἤθελον ἀπολεσεὶ ὅλην ἢ μέγα »μέρος τῆς προσόδου των. Οἱ προτείνοντες τὴν δυσκολίαν ταύτην ἀγνοοῦσι φαίνεται, ὅτι ὑπὸ ὁποιονδήποτε σύστημα φορολογίας τὰ τοιαῦτα ὅλως ἐκτάκτα καὶ ἀπροσδόκητα περιστατικά, διδουσι δικαίωμα εἰς τὸν φορολογούμενον νὰ ζητήῃ τὴν »ἀπάλειψιν τῶν σχετικῶν φόρων καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἡ ὁποία δὲν θέλει νὰ ὠφεληθῇ μετ' τὴν καταστροφὴν τῶν ὑψηλῶν της, θέλει μεταφέρει τοὺς τοιοῦτους φόρους εἰς τὰ παραλείμματα.»

«Ἐξέθηκα τὰ ἐλαττώματα τοῦ ὑπάρχοντος φορολογικοῦ συστήματος καὶ ἀπέδειξα, ὅτι, αὐτοῦ διατηρουμένου, οὐδεμία »δύναται ν' ὑπάρξῃ πρόδος· ἀνέφερα ἀκολουθῶς τοὺς λόγους, »δι' οὓς ἀποβαίνει δύσκολος ἡ πραγματοποιήσις συστημάτων »διανευσθητικῶν μετὰ ἢ ἄνευ κτηματολογίου, καὶ ἐπὶ τέλους »ὑπέδειξα ἄλλο σύστημα, τοῦ ὁποίου ἡ ἐφαρμογή, κατ' ἐμὲ, »παρουσιάζει ὀλιγωτέρας δυσκολίας καὶ μικροτέρους κινδύνους. »Ἐάν, ὡς ἐλπίζω, αποφασίσωσι νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὸ ἀντι- »κείμενον τοῦτο καὶ ἄλλοι, οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι πολὺ ταχέως θέλουεν φθάσει εἰς τὴν λύσιν τοῦ φορολογικοῦ ζητήματος. Ἡ Ἑλλάς, ἔχουσα συνταγματικὸν πολίτευμα, δημοτικὸν καὶ ὀρκωτικὸν σύστημα, ἀνεξάρτητα δικαστήρια καὶ φιλελευθέρους ἐν γένει θεσμοὺς, μηδὲν ὡς σχεδὸν διαφέροντας τῶν ἐν »ἐνεργείᾳ εἰς τὰ μᾶλλον εὐνομούμενα Εὐρωπαϊκὰ Κράτη, παραστήνει ἐλευσίην καὶ ἀποτρόπαιον ἀντίφασιν, διατηροῦσα σύστημα φορολογίας, τὸ ὁποῖον εἰς μόνας τὰς ἡμιβαρβάρους πολιτείας ἀπαντᾶται, καὶ τὸ ὁποῖον κάμνει πολλάκις τὸν Ἕλληνα νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς σημερινῆς εὐνομίας του. Ἐχομεν λοιπὸν ὅλοι καθῆκον νὰ ἐνασχοληθῶμεν ἀνεκδοτῶς εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν συζήτησιν τοῦ σπουδαιστάτου τούτου ζητήματος, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξεύρωμεν τὸ καταλληλότερον καὶ »προχειρότερον μέσον, δι' οὗ ἀπαλλάττοντες τὸν λαὸν ἀπὸ τᾶς

δικίας καὶ τὰ θάρη τῆς ἀποδεκατώσεως, νὰ τὸν κάμωμεν νὰ αἰσθανθῇ καλῆτερα τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας. Ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης μελέτης καὶ συζητήσεως θέλουσιν ἐκκαθαρισθῇ τὰ πράγματα, θέλουσιν ἐξαλειφθῇ αἱ προλήψεις καὶ ἡ Κυβέρνησις, ἢ ὅποια βαδίζει τὴν ὁδὸν τῶν βελτιώσεων καὶ μεριμνᾷ ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ, θέλει ἐνθαρρυνθῇ νὰ προβῇ μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν ταχεῖαν καταστροφὴν τοῦ ἀθλίου φορολογικοῦ συστήματος, τοῦ λειψάνου τούτου τῆς δουλείας καὶ βαρβαρότητος, τὸ ὅποῖον λυμαίνεται τὸ ὥραϊον καὶ γόνιμον ἔδαφος τῆς ἐνδόξου ἡμῶν πατρίδος καὶ ἀσχημίζει τὰ λαμπρὸν οἰκοδόμημα τῶν ἐλευθεριῶν μας.»

Συμφωνοῦντες καὶ ἡμεῖς πληρέστατα μετὰ τοῦ συγγραφέως ἐπιπροσθέτομεν· εἴθε νὰ εἰσακουσθῶσιν ἤδη τοῦλάχιστον αἱ ἐμβριθεῖς καὶ πατριωτικώταται εὐχαὶ τοῦ συγγραφέως, καὶ εἴθε νὰ δυνηθῇ νὰ πραγματοποιήσῃ ἡδὴ ὑπὲρ τῆς γεωργίας οὗτος ὡς ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὅ,τι ἄλλοτε πύχθη ὡς τμηματάρχης.

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

Τὸ δεύτερον τῶν ἐπικρινόμενων φυλλαδίων εἶναι ὅσα σύντομον τοσοῦτον καὶ σπουδαῖον μόλις σύγκειται ἐξ ὀκτὼ σελίδων, ἀλλ' ἐν ταῖς σελίδι ταύταις πραγματεύεται μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας καὶ ἀκραιφνεστάτου πατριωτισμοῦ περὶ ἐνὸς τῶν ζωτικωτέρων ἴσως ζητημάτων τῆς Ἑλλάδος ὁ συγγραφεὺς, καὶ ἀποδεικνύει ἐναργέστατα, καὶ μετὰ μαθηματικῶν ἀποδείξεων ὅτι, ἂν θέλωμεν νὰ χρησιμεύσωμεν ὡς κέντρον πρὸς διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἂν θέλωμεν νὰ συντελέσωμεν τεραστίως πρὸς ἀριθμητικὴν αὐξήσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπρέπει νὰ καταργήσωμεν τὰ τελωνεῖα τῆς Ἑλλάδος.» Ἄλλως, ἐφ' ὅσον διατηρῶμεν τὰ τελωνεῖα, θὰ μεταφέρωμεν μὲν μέρος τοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τῆς Δύσεως, ἀλλ' ὁ πολιτισμὸς οὗτος ἢ θὰ χρησιμεύει πρὸς διαφθοράν ἡμῶν αὐτῶν διὰ τῆς πολυτελείας, ἢ θὰ μένῃ ἐγκλειστος, ὥσπερ ἐν κιβωτίοις· ἐρευνῶν δὲ καὶ ὑπὸ ἄλλην ἐποψιν τὰ τελωνεῖα ὁ συγγραφεὺς, καταδεικνύει ὅτι ταῦτα σήμερον χρησιμεύουσιν ὡς μέσα διαφθορᾶς, ἐπειδὴ, πανταχόθεν σχεδὸν ὑπὸ θαλάσσης εὐλιμένου περιβρεχομένης τῆς Ἑλλάδος, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ προληφθῇ τὸ λαθρεμπόριον, καὶ ἀποδεικνύει τῷ ὄντι ὅτι μόλις τὸ